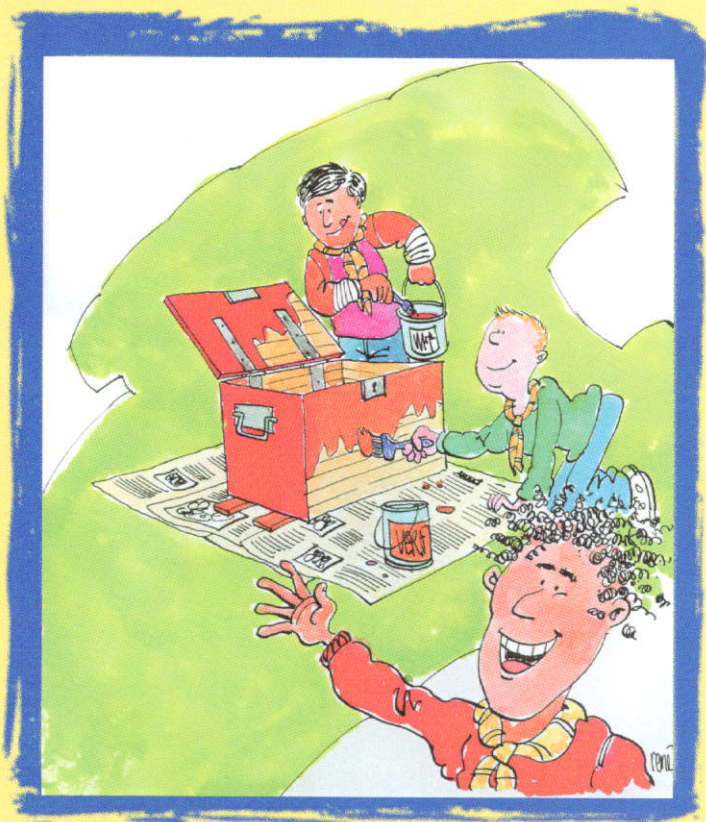

Scouting in de Verlengde Schooldag

Scouting

Scouting in de Verlengde Schooldag

Colofon

De brochure 'Scouting in de Verlengde Schooldag' is een uitgave van Scouting Nederland

- Tekst:** Margot Regtien, Frank van Geffen
Tekeningen: René Nauta
Eindredactie: Van Geffen Redactief, Soest, (035) 588 11 03
Vormgeving: MGee Design, Marijke de Groot
Druk: Ted Gigaprint
Met dank aan: Evelien Bodewits, Marijke Hodes, Piet Muller, Thera Arends, Arjan Bulsink, Mirjam Bogers, Hedwig Keijser, Jan van de Wiel, Sabien van der Pas
Datum: december 2001

Inhoud

Hartelijk welkom	5
Wat is Verlengde Schooldag?	7
Hoe ga je aan de slag?	9
Programma	15
Achtergrond	37
Omgaan met de kinderen	41
Materiaal	43
Literatuurlijst	45
Trefwoordenregister	47
Bijlagen	49

Hartelijk welkom

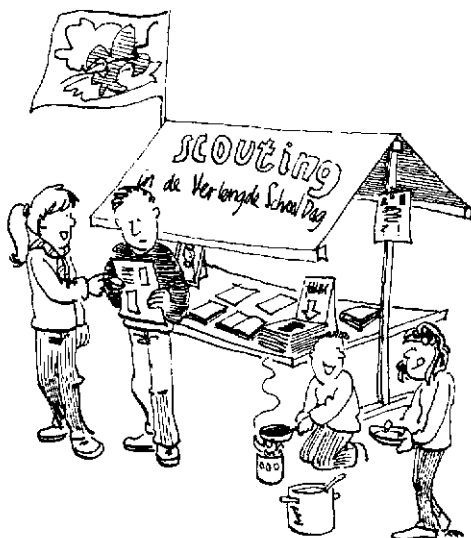

Leuk dat je dit boekje pakt om aan de slag te gaan met Scouting in de Verlengde Schooldag. We willen dit boekje vooral een praktisch hulpmiddel laten zijn. Daarom vond je op de vorige bladzijde een aantal pijlen. Iedere pijl wijst naar een deel van dit boekje dat je onmiddellijk wilt gebruiken. Sla over waarin je geen interesse hebt. Gebruik die delen van het boekje waarmee je aan de slag kunt. Je kunt dus meteen aan het programmeren slaan. Je kunt ook eerst even lezen hoe je in tien stappen tot een goede opzet kunt komen. Of vanuit welke achtergronden dit programma is ontstaan. Hoofdzakelijk is, dat je lekker praktisch bezig gaat met de Verlengde Schooldag. Dat ben je bij Scouting gewend: aanpakken, maar wel met verstand.

In dit boekje zijn voor het leesgemak steeds de mannelijke aanspreekvormen gebruikt. Natuurlijk bedoelen we daarmee zowel de mannelijke als de vrouwelijke betrokkenen.

We wensen je veel plezier met Scouting in de Verlengde Schooldag.

De samenstellers
december 2001

Wat is Verlengde Schooldag?

Op een aantal basisscholen in Nederland doen kinderen mee aan programma's van de Verlengde Schooldag. Ze gaan actief aan de slag: ze maken, doen en beleven dingen waar ze onder schooltijd of op eigen houtje niet zo snel aan toekomen. Denk aan activiteiten als omgaan met techniek, knutselen, computeren, schilderen, koken, sporten, dansen en... Scouting.

Waarom?

Verreweg de meeste deelnemers aan de Verlengde Schooldag doen niet aan andere vormen van georganiseerde vrijetijdsbesteding. Er is weinig variatie in hun bezigheden na schooltijd. Veel kinderen spelen bijna altijd buiten. Door hier afwisseling in aan te brengen en ze te laten kennismaken met andere manieren van vrijetijdsbesteding, ontdekken ze een grote hoeveelheid mogelijkheden voor activiteiten.

Als kinderen lekkerder in hun vel zitten, worden hun schoolprestaties ook beter. Daardoor kunnen ze meer zelfvertrouwen krijgen, beter met zichzelf en anderen leren omgaan en uiteindelijk gemakkelijker hun weg vinden in de maatschappij.

Het doel van Scouting Nederland sluit hierbij goed aan: "...een plezierige beleving van de vrije tijd te bieden aan meisjes en jongens, waardoor een bijdrage wordt geleverd aan de vorming van de persoonlijkheid." Enkele uitgangspunten van Scouting zijn: vriendschap, samenspel, verantwoordelijkheid dragen, spanning en plezier, maar ook: met respect leren omgaan met je medemens en je omgeving. Uitgangspunten die allemaal passen bij de bedoeling van de Verlengde Schooldag.

Voor wie?

De Verlengde Schooldag is opgezet voor kinderen in achterstandssituaties. In de praktijk blijkt dat aan het programma veel kinderen van allochtone afkomst meedoen.

Kinderen leren met beide benen in de samenleving te staan, als ze spelen en leren in groepen kinderen met allerlei achtergronden. In een multi-etnisch samengestelde groep is echt sprake van culturele uitwisseling.

De Verlengde Schooldag wordt meestal aangeboden aan kinderen van groep 3 t/m 8 van de basisschool.

De kinderen doen mee op vrijwillige basis. De ouders geven toestemming voor deelname van hun kind(-eren). Samen kiezen ze aan welke activiteit het kind deelneemt. Het meedoen aan de Verlengde Schooldag is vrijwillig, maar niet vrijblijvend. Hebben ouders en kind eenmaal afgesproken dat het kind meedoet, dan is het de bedoeling dat het alle bijeenkomsten aanwezig is.

En daarna?

Voor blijvende resultaten is het van belang dat de kinderen ook na het programma van de Verlengde Schooldag blijven deelnemen aan activiteiten die hun sociale vaardigheden stimuleren. Een van de doelstellingen kan dan ook zijn deelnemende kinderen te leiden naar een georganiseerde vrijetijdsbesteding.

Dat ouders op een of andere manier betrokken raken bij de Verlengde Schooldag, is heel belangrijk. De cultuuraspecten die voor de kinderen nieuw zijn, zijn bij hun ouders ook niet altijd bekend. In veel gevallen geven ouders niet zo gauw hun toestemming voor deelname aan clubs, verenigingen enz. Zij moeten dus ook overtuigd worden van het nut van een goede vrijetijdsbesteding van hun kinderen.

In Nederland is het gebruikelijk contributie te betalen als je lid bent van een club. In veel landen van herkomst van ouders van allochtone kinderen is dit gebruik niet bekend.

De praktijk

Een school die meedoet aan Verlengde Schooldag gaat met een aantal aanbieders overeenkomsten aan voor het verzorgen van verschillende programma's.

Ruim van tevoren geeft de school aan de kinderen informatie over de verschillende programma's die in het nieuwe blok aangeboden worden. De kinderen kunnen dan inschrijven op het programma dat ze het leukst lijkt. De Verlengde-Schooldagcoördinator op de school maakt vervolgens een indeling.

Niet lang daarna start het festijn: op een vaste dag in de week voeren de aanbieders na schooltijd de programma's uit met verschillende groepen kinderen.

De programma's bestaan meestal uit acht à twaalf bijeenkomsten van zo'n anderhalf uur. Vaak vinden de programma's plaats in de school, maar afhankelijk van het programma kan het ook buiten de school plaatsvinden. In ieder geval gebeurt het in een omgeving die voor de kinderen vertrouwd is.

Hoe ga je aan de slag?

Motto: Wees flexibel!

Bovenstaand motto heb je vaak nodig als je van plan bent met je Scoutinggroep een programma voor de Verlengde Schooldag aan te bieden. Hoe goed je plannen ook zijn, steeds zijn er onverwachte gebeurtenissen. Daar moet je dus flexibel op inspelen.

Als je van plan bent met je groep een programma voor Verlengde Schooldag aan te bieden, kun je gebruikmaken van het volgende stappenplan.

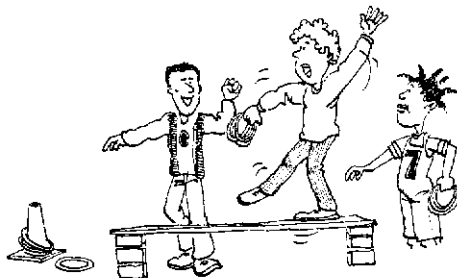
Stap 1

Een werkgroep

Ga op zoek naar geïnteresseerde leiding met ervaring in de leeftijd van de doelgroep, 8 tot 11 jaar. Vorm een kleine werkgroep.

Begin pas als je minstens twee personen hebt gevonden, waarvan in ieder geval één ervaren en bevoegd is.

Het is niet de bedoeling dat het een eenzaam avontuur wordt. Probeer steun te vinden in je eigen Scoutinggroep. Als bestuur en andere leidinggevenden achter je staan, draag je het plan niet in je eentje.

Waarom je aan Verlengde Schooldag zou beginnen? Er zijn wel wat redenen voor te bedenken. Bijvoorbeeld:

- Het is gewoon leuk om te doen.
- Je doet ervaring op in het werken met (allochtone) kinderen.
- Je doet programma-ideeën op die je ook in je Scoutinggroep kunt gebruiken.

Scholen kiezen voor Scouting in de Verlengde Schooldag omdat Scouting aandacht besteedt aan sociale vaardigheden. Scouting sluit hierbij aan bij de activiteiten op school. Scouting is bovendien een grote organisatie, waarmee ze graag in zee gaan.

Stap 2

Informatie inwinnen

Met dit boekje in de hand, kom je al een heel eind. Toch is het handig om nog meer informatie te verzamelen. Op basis daarvan kun je de juiste keuzes maken.

Informatie kun je bijvoorbeeld vinden bij:

- Scouting Nederland, Landelijk beleidsteam Intercultureel;
- het Gemeentehuis in je eigen gemeente;
- scholen in je wijk, mogelijk scholen met ervaring met de Verlengde Schooldag;
- Scoutinggroepen die al eerder een dergelijk programma hebben aangeboden;
- je Scoutingregio.

Achterin dit boekje vind je een lijst van mogelijkheden om informatie in te winnen.

Stap 3

De doelstelling

Overleg in de werkgroep met welk doel jullie aan de Verlengde Schooldag willen werken. Een combinatie van doelen kan natuurlijk ook.

Mogelijke doelen:

- Je wil je Scoutinggroep duidelijker profileren in wijk, dorp of stad.
- Je wil de naamsbekendheid vergroten.
- Je wil het aantal leden in de leeftijd 6 - 11 jaar vergroten.
- Je wil de deelnemende kinderen en hun ouders mondreclame laten maken voor Scouting en je groep.
- Je ziet kansen om leden van allochtone afkomst in je groep te krijgen.
- Je wil dat je ledenbestand een afspiegeling vormt van de bevolking in de wijk en misschien wel van de Nederlandse samenleving.

- Je wil geld voor de groep verdienen.
- enz.

Bepaal met elkaar welk(e) doel(en) jullie willen bereiken. Dat is van belang voor de volgende stappen die jullie gaan zetten.

Stap 4

Werkplan

Maak een werkplan met een tijdpad. Iedereen heeft het druk. Daarom is het belangrijk goed af te spreken welke werkzaamheden uitgevoerd worden, door wie en wanneer. Een voorbeeld:

Wie	Wat	Wanneer	Kosten
Chantal	Samenstellen materialenkist	voor 12 juni	maximaal € 250
Pieter	Vergaderingen op school bijwonen	3 en 17 maart, 2 en 9 april	-
Herma	Contacten gemeente + fondsenwerving	van maart t/m juli	-
Radouan	Vrijwilligers werven	voor eind juni	maximaal € 50

Stap 5

Taakverdeling

Als bij jullie de Verlengde Schooldag eenmaal vaste vorm gaat aannemen, komt er nogal wat werk op je af. Het is slim om de taken dan te verdelen. Bijvoorbeeld:

- contacten leggen en onderhouden met de school;
- materiaal verzamelen;
- contacten onderhouden met de betrokkenen in de eigen Scoutinggroep;
- programma's samenstellen en voorbereiden;
- contacten leggen en onderhouden met de gemeente.

Deze stap gaat vaak samen met Stap 4.

Stap 6

Sluit een overeenkomst

Maak definitieve afspraken met een basisschool in de wijk. Bespreek of je het programma op school of - als dat mogelijk is - in je eigen clubhuis gaat uitvoeren.

Leg de afspraken schriftelijk vast. Altijd handig om ze later bij twijfel nog even te kunnen pakken.

In die 'overeenkomst' ligt ook vast of er sprake zal zijn van een financiële vergoeding en hoe hoog die vergoeding dan zal zijn.

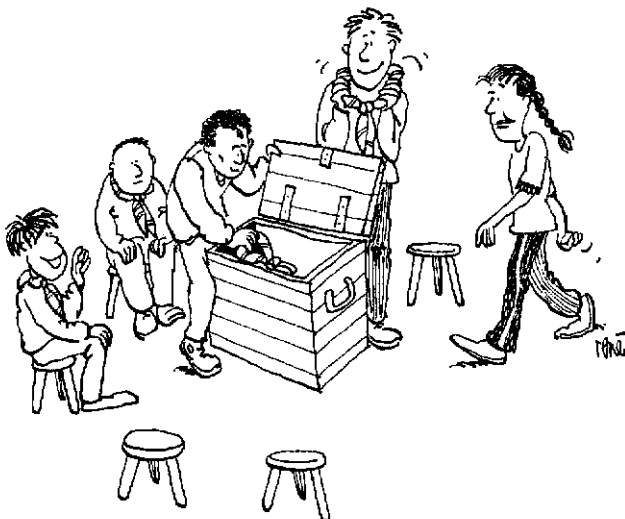
Kies in overleg met school een geschikte middag om het programma uit te voeren.

Spreek zaken over de Verlengde Schooldag steeds door met een van de leerkrachten die de rol van schoolcoördinator op zich heeft genomen.

Stap 7

Maak een programma

Stel een aantrekkelijk en gevarieerd programma op voor het aantal bijeenkomsten dat je hebt afgesproken te verzorgen. De suggesties in dit boekje helpen je een eind op weg maar je eigen Scoutingervaring staat natuurlijk borg voor een serie activiteiten waaraan de kinderen nog lang zullen terugdenken.

Spreek steeds vooraf samen de bijeenkomst door en schrijf je bevindingen op. Deze programmahandleiding biedt weliswaar een complete invulling voor iedere bijeenkomst, maar iedere groep is anders. Jij kunt ervoor zorgen dat het standaardpakket een invulling op maat krijgt. Je bent er samen met de anderen verantwoordelijk voor dat de kinderen het leuk vinden, dat ze er wat van opsteken en dat ze interesse in Scouting krijgen of er achterkomen dat het niets voor ze is. Het is belangrijk het programma te laten aansluiten bij het niveau van de groep en in te spelen op de behoeftes van de kinderen. Zorg er ook voor dat de verwachtingen niet te hoog liggen.

Stap 8

Verzamel materiaal

Verzamel het materiaal dat je nodig hebt om het programma uit te voeren. Mogelijk kan de school hier een rol in spelen, misschien beschikt je eigen Scoutinggroep over het een en ander.

Het kan ook zijn dat je materiaal moet aanschaffen. Met de subsidie die een school voor dergelijke activiteiten ontvangt, moet dat mogelijk zijn. Dien vooraf een begroting in. Ga pas over tot aanschaf als je begroting is goedgekeurd.

In de bijlagen in dit boekje vind je een lijst met materialen die eigenlijk altijd wel van pas komen.

Stap 9

Voer het programma uit

Het leukste onderdeel is natuurlijk de uitvoering. Hou gedurende de bijeenkomsten de vinger aan de pols. Stuur bij waar dat nodig is. Denk daarbij steeds aan het doel dat je formuleerde in Stap 3.

Stap 10

Evalueer het hele proces

Heb je het programma helemaal uitgevoerd, dan is het tijd om terug te kijken. Verzamel alle betrokkenen en stel elkaar vragen als:

- Wat ging goed? Wat kon beter?
- Wat vonden we zelf van het programma?
- Wat vonden de kinderen van het programma?
- Welke reacties kregen we van de ouders?
- Hoe reageerden de leerkrachten van de school?

- Hebben we onze doelen bereikt?
- Wat zouden we een volgende keer anders doen?
- Willen we nog een keer een programma voor de Verlengde Schooldag aanbieden?

Leg de antwoorden op deze vragen vast en rapporteer zowel naar de school als naar je eigen groepsraad en -bestuur.

Programma

In dit hoofdstuk vind je programmasuggesties voor twaalf opkomsten. Het is dus geen recept. Gebruik je eigen fantasie en ervaring. Maak gebruik van deze suggesties voor zover je ze nodig hebt.

Aan de opzet voor deze programma's ligt het boek 'Salaam Scouting' ten grondslag. In dat boek spelen kleuren steeds een belangrijke rol. Bij die kleuren horen begrippen als verdraagzaamheid, vertrouwen, liefde, broederschap, enz. Zonder die begrippen te noemen, is ernaar gestreefd ze toch in de activiteiten van deze twaalf opkomsten te verwerken.

Opbouw van een opkomst

Het is voor de kinderen en voor jezelf prettig iedere opkomst een vaste herkenbare opbouw te geven. Het geeft houvast, iedereen weet waar hij aan toe is. Die structuur biedt nog voldoende mogelijkheden voor verrassingen. Overigens is de opbouw die we hier beschrijven geen dwingend voorschrift.

Opening

Zoals we bij Scouting gewend zijn, is er een begin- en eindritueel: de opening en de sluiting. Zowel bij het begin van de bijeenkomst als aan het eind staan de kinderen en de begeleiders in een ruime kring met de handen vast. Iedereen maakt tegelijk een kleine sprong naar voren, naar het land van Scouting. Zwaait de handen eerst naar achteren - "We" - dan naar voren - "gaan" - dan weer naar achteren - "naar" - en dan als laatste helemaal naar voren terwijl je naar voren springt: "Scouting".

Reiziger

Dan komt er een reiziger binnen. Hij heeft een rugzak op de rug. De reiziger nodigt de kinderen uit om met hem mee te gaan op reis naar het land van Scouting. Hij heeft elke keer andere voorwerpen bij zich in zijn rugzak.

Dassen

Ieder kind krijgt tijdens de bijeenkomst een das om. Deel deze dassen aan het begin van

de bijeenkomst uit. Aan het eind leveren de kinderen ze weer in. Als je wil reizen naar het land van Scouting, moet je namelijk een Scoutingdas dragen. Dan kan iedereen zien dat je onderweg bent naar het land van Scouting.

Actief spelen

Begin het programma altijd met een actief spel waarbij de kinderen kunnen loskomen. Soms is er meer dan één spel nodig om de kinderen zich te laten uitleven. Deze spelen moet iedereen kunnen begrijpen en het is de bedoeling dat iedereen meedoet. Als de kinderen wat energie kwijt zijn, volgt een uitleg over het thema van de bijeenkomst en worden de kinderen meegenomen in een fantasieverhaal. Hou dit ook kort en duidelijk en vraag na of de kinderen je begrepen hebben. Besef hierbij dat voor veel kinderen Nederlands de tweede taal is.

Geef bij je instructie concrete voorbeelden en gebruik veel aanschouwelijk materiaal. Laat de kinderen onderzoeken en experimenteren en prijs hun initiatieven. Het is belangrijk om een snelle afwisseling van kortdurende spelen te hebben. Terwijl de ene leidinggevende bezig is met een activiteit, kan de andere het volgende spel al voorbereiden en klaarzetten.

Rustmoment

Bouw halverwege de opkomst een rustmoment in. Laat de kinderen wat limonade drinken en knoop wat informele gesprekken aan.

Andere activiteiten

Het laatste programmaonderdeel geeft over het algemeen wat meer ruimte voor rustiger activiteiten: knutselen, tekenen, e.d. De kinderen zijn dan best moe en vinden het fijn om zelf rustig aan de gang te gaan.

Vlak voor het tijd is, gaan de kinderen weer in de kring zitten en kijk je samen met hen terug op de middag. Aan het eind van de bijeenkomst springt iedereen weer terug, bijvoorbeeld naar de klas, de school of naar huis.

Waarom zo?

De vaste opening en sluiting hebben een betekenis en een functie. Ze geven duidelijkheid over het begin en het einde van het programma. Door op deze vaste manier te openen en te sluiten, schep je ruimte voor concentratie en rust.

Bij de opening en de sluiting geven alle aanwezigen elkaar een hand. Dat is een teken van saamhorigheid, van verbondenheid.

De twaalf opkomsten

Opkomst 1

We maken kennis

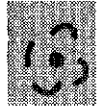
De opkomst draait deze keer om kennismaking. De reiziger komt binnen met een rugzak op zijn rug. Hij vertelt dat je bij Scouting naar verschillende landen kunt reizen: de jungle, Bambilië, het Land van Esta en het Dolfijneneiland.

Uit zijn rugzak haalt hij een landkaart, paspoorten, dassen, verf, kwasten, stiften, lijm, een bol wol, een krant, een bal, enz.

Gebruik het kopieermodel uit de bijlage om een grote wandkaart te maken. Laat de kinderen de kaart goed bekijken.

De reiziger vraagt of de kinderen met hem op reis willen om allemaal avonturen te beleven. Voor ze op reis gaan, moeten ze elkaar natuurlijk eerst wat beter leren kennen.

Hieronder staan daarvoor enkele geschikte spelvormen.

Krantenmeppertje

De kinderen zitten in een kring. Om de beurt noemt iedereen zijn naam. Een kind gaat in het midden staan met een opgerolde krant in de hand. De reiziger noemt de naam van een kind. Het kind in het midden probeert dat kind op de knie te slaan voor het de naam van een ander kind kan noemen. Wie te laat een andere naam zegt, moet van plaats ruilen met degene die in het midden staat.

Ik rol de bal naar...

Zittend in de kring rollen de kinderen de bal naar iemand nadat ze de naam hebben gezegd.

Namenrondje

In een kring herhalen de kinderen elkaars namen en zeggen tot slot hun eigen naam.

Spinnenweb

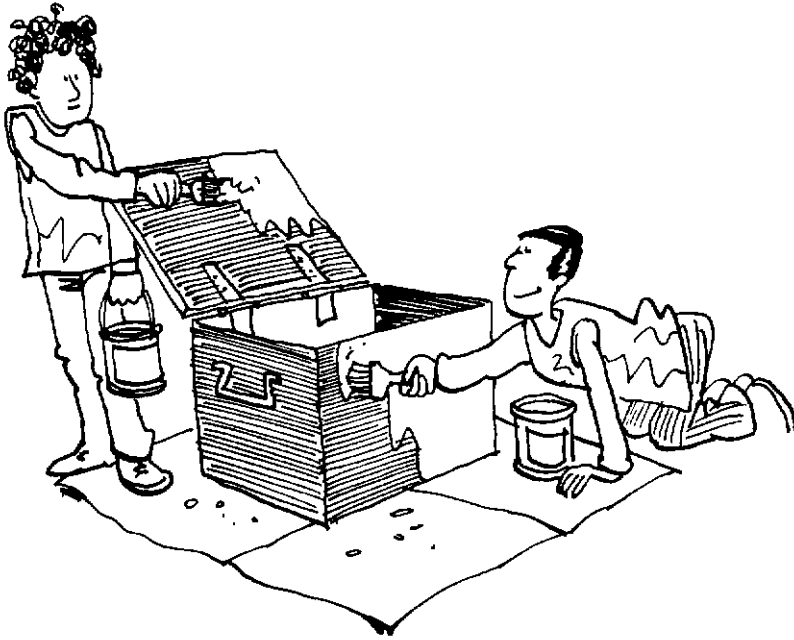
Iedereen staat in de kring. Iemand heeft een bol wol in zijn hand. Hij houdt het eind van de wol in de hand, gooit de bol naar een ander en zegt tegelijkertijd diens naam. Dat kind houdt de draad ook vast en gooit de bol weer naar een ander. Telkens wordt de naam erbij genoemd. Zo maken de kinderen samen een pracht van een spinnenweb.

Scoutingdassen

De kinderen krijgen uit de rugzak van de reiziger allemaal een Scoutingdas. De reiziger leert ze hoe ze de das kunnen omdoen met behulp van een platte knoop. Elke keer dat ze op reis gaan naar het land van Scouting, krijgen ze hun Scoutingdas om.

Als je de dassen zelf maakt van effen stof, kunnen de kinderen op de punt van hun das hun naam schrijven of een mooie tekening maken.

De kist beschilderen

Het is handig om de materialen die je vaak gebruikt, te bewaren in een (houten) kist. Het is nog handiger als deze kist steeds op de plaats van de opkomst kan blijven staan.

Laat de kinderen de kist mooi beschilderen. Zo wordt het een gezamenlijk product van de hele groep.

Splits de groep in tweeën. De ene helft gaat eerst de kist beschilderen terwijl de anderen bezig zijn met het maken van de paspoorten. Na verloop van tijd ruil je van bezigheid.

Paspoort maken

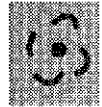
Zonder paspoort kun je niet reizen. Maak voor ieder kind een paspoort van stevig, gekleurd papier (zie bijlagen). Het is de bedoeling dat de kinderen iedere bijeenkomst een stempel in hun paspoort krijgen. Ze kunnen er ook herinneringen van de opkomsten in plakken of tekenen. Op die manier helpt het paspoort ze mee om thuis de Scoutingverhalen te vertellen.

Ze kunnen hun paspoort nu gaan 'invullen': naam, geboortedatum, geboorteplaats, leeftijd, adres, geslacht, lengte, naam van de school, welke groep, ruimte voor pasfoto of tekening van zichzelf, ruimte om klein plukje haar vast te plakken, twee ogen om in te kleuren, ruimte voor vingerafdruk, ruimte voor handtekening, enz.

Hier volgen nog wat ideeën voor spelletjes tussendoor.

Poortjesbal

Kinderen staan wijdbeens in een kring, met hun voeten tegen die van de burens. Ze proberen de bal door iemands 'poortje' te gooien. Wie verdedigt zijn 'poort' het best?

Ratten en raven

Kinderen staan in twee partijen, aan weerszijden van een lijn. De ene partij heet 'Ratten', de andere 'Raven'. De speelleider roept nu een van beide namen. De partij die genoemd wordt, moet nu proberen de andere spelers te tikken, voor ze over hun achterlijn zijn gevlucht. Wie getikt is, is af. Maak het spel spannend door de 'Rrrrrr' lang te laten rollen. Roep af en toe andere woorden die met een 'r' beginnen.

Teken de achterlijnen niet dicht bij een muur. Dat is gevaarlijk.

Dweilhockey

Verdeel de groep in twee helften. Ieder kind krijgt een nummer. In elke groep worden dezelfde nummers verdeeld. In het midden van het lokaal ligt een vochtige dweil op de grond. Er zijn twee doelen waarnaast een stok ligt.

De speelleider roept bijvoorbeeld 'Nummers vier!' De twee kinderen die nummer vier hebben, rennen zo snel mogelijk naar hun eigen doel, pakken de stok op en proberen de punt van de stok in de dweil te krijgen. Zo duwen ze de dweil naar het doel van de tegenpartij en proberen ze een doelpunt te maken. De kinderen gaan weer zitten en de speelleider roept een ander nummer.

Blindemannetje

Gebruik de Scoutingdas om te blinddoeken. Op dit thema zijn veel variaties mogelijk. Iedereen beweegt zich bijvoorbeeld geblinddoekt door het lokaal. Kinderen mogen zacht

zoemen om te voorkomen dat ze elkaar aanraken.

Bij een andere vorm loopt de spelleider tussen de geblinddoekte kinderen door. Hij tikt ze zachtjes op de schouder en maakt zich onmiddellijk uit de voeten. Het aangeraakte kind moet proberen hem namelijk onmiddellijk te raken.

Opkomst 2 **Naar het Dolfijneiland**

Na de opening komt de reiziger binnen. Hij zegt iedereen gedag maar haalt bewust een paar namen door elkaar. Het is tijd om de kennismaking nog even over te doen. Gebruik hiervoor nog een spel van opkomst 1.

Uit de rugzak haalt hij vandaag de dassen, een spons, papier, touwen, kaarsen, waterpistolen, plastic bekers, snoepjes, enz.

De reiziger vertelt het verhaal van Dolfijneiland heel in het kort. Dat vraagt natuurlijk om een aantal waterspeltjes.

Estafette

In de speelruimte liggen cirkels op de grond. Hier mogen de kinderen op springen om aan de overkant te komen, want dit zijn de Dolfijnen. Daaromheen ligt zee. Als ze in zee komen, zijn ze nat. In twee groepjes moeten ze om beurten zo snel mogelijk droog naar de overkant komen. Welk groepje is het snelst?

Om het spannender te maken, moeten de kinderen een voorwerp naar de overkant brengen.

Waterestafette

De kinderen moeten in een bepaalde tijd zoveel mogelijk water overbrengen van de ene emmer naar de andere. De emmers staan natuurlijk een eindje uit elkaar. Ze mogen hiervoor alleen maar gebruikmaken van een spons die ze in de ene emmer vullen en boven de andere emmer leegknijpen. Ze geven de sponzen door aan elkaar.

Bootspel

Om grote boten in zee te ontwijken, moeten de Dolfijnen heel goed weten hoe ze moeten zwemmen. Soms moeten ze snel heen en weer zwemmen om niet tegen een boot te botsen. Bij ieder bevel moeten de kinderen zo snel mogelijk reageren en de juiste beweging uitvoeren.

- Bakboord** = links
Stuurboord = rechts
Naar de bodem = liggen op je buik
Om het eiland = rondjes rennen in het lokaal
Lucht happen = op je tenen lucht happen

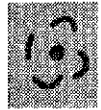
Doof het vuur!

Op een eiland is brand ontstaan door de zon. Deze brandende plekken moeten gedoofd worden met behulp van de Dolfijnen in zee. Wie kan het snelst de vlammen blussen met de Dolfijnenstraal? Kaarsjes uitschieten met een waterpistool. Steek de kaarsen in flessen.

Vang het water op

Een plastic bekertje met water staat op een wipplank. Een kind wipt met zijn voet het bekertje water de lucht in en probeert het op te vangen. Wie vangt nog zo veel mogelijk water op?

Heerlijk als het erg warm weer is!

Visjes opduiken

Wie kan het diepst in zee duiken en iets van de bodem opvissen? In een teil water ligt een snoepje dat een kind, zonder handen te gebruiken, mag opduiken en daarna als beloning mag opeten.

Water naar de zee dragen

De zee loopt langzaam leeg. Dat is slecht voor de vissen. Daarom moet de zee bijgevuld worden vanuit de rivier.

In groepjes van vijf moeten de kinderen een natte spons of bekertje water met gaatjes doorgeven. De laatste gooit het water in een bak. Welk groepje heeft na een bepaalde tijd het meeste water overgebracht?

Windkracht 12

Op zee kan het hard waaien. Maar door de wind kunnen boten ook zeilen. Iedereen vouwt een bootje van papier. Daarna is er een zeilwedstrijd in een bak water. Wie blaast zijn eigen papieren bootje het snelst naar de overkant?

De kompasroos

Na de limonadepauze kun je de kinderen de kompasroos laten zien. Op deze kompasroos staan de vier spelaanbiedingen: Bambilië, de Rimboe, het Land van Esta en het Dolfijneiland. De naald wijst aan waar we naartoe reizen tijdens de bijeenkomst.

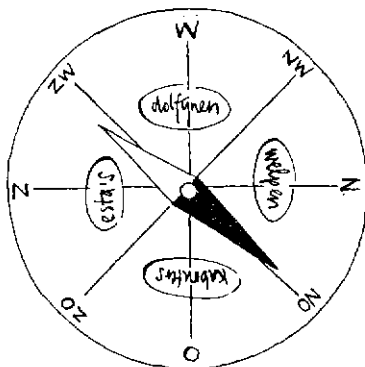
Door de kompasroos wekelijks te gebruiken, maken de kinderen kennis met de fantasie-

werelden van Scouting, maar leren tegelijkertijd ook de windstreken.

Een ezelsbruggetje: De zon komt Op in het Oosten en gaat Weg in het Westen. Een ander ezelsbruggetje: Nooit Op Zondag Werken - Noord, Oost, Zuid, West.

De reiziger laat zien dat we vandaag dus naar het Dolfijneneiland zijn geweest. Geef de kinderen van ieder land een gekopieerde afbeelding om te kleuren en in hun paspoort te plakken.

Je kunt ook uit ieder land nog een rustig spelletje spelen. Bijvoorbeeld uit het Land van Esta. In het restaurant van Deng Poe Ha eten de mensen met stokjes. De kinderen moeten rijstkorrels met een satéprikker opprikken in estafettevorm.

Opkomst 3 **Elkaar verstaan**

De reiziger komt binnen en gaat bij de kinderen in de kring staan. Uit de rugzak haalt hij vandaag de dassen, een telefoon, een verrekijker, een brief, flessenpost, bekertjes en draadjes. De reiziger vraagt de kinderen vandaag mee te gaan naar Bambilië. In Holdorp sporten de mensen veel. Bij het eerste spel in Holdorp kunnen de kinderen al hun energie kwijt.

Boodschappenestafette

De kinderen van een groepje moeten een boodschap overbrengen die de speelleider aan een van de kinderen fluistert. Dat kind rent zo snel mogelijk naar de andere kant van het speelveld en fluistert daar de boodschap in het oor van een ander kind van het groepje. Welk kind is het eerste klaar en heeft de boodschap zo goed mogelijk overgebracht? Kinderen kunnen ook om beurten een stukje van een puzzel overbrengen. Als ze alle stukjes hebben overgebracht, moeten ze de stukjes aan elkaar leggen en de puzzel proberen op te lossen.

Op deze boodschappenestafette zijn veel variaties mogelijk.

Na de pauze is er tijd voor wat rustiger spelletjes.

Het Bambiliaanse alfabet

In elk land spreken de mensen een andere taal. In Bambilië spreken de Kabouters een taal die wij goed kunnen verstaan, maar als ze schrijven, doen ze dat met het Bambiliaanse alfabet. Vandaag gaan de kinderen dat ook leren, anders begrijpen ze niets van dit land van de Kabouters. Laat ze eerst eens goed kijken naar de tekens die in hun paspoort staan. Misschien ontdekken ze zelf de sleutel tot de ontknoping.

Daarna kunnen ze met dit alfabet een naamkaartje maken. Om de kaartjes te verstevigen, kun je ze sealen met een speciaal apparaat

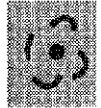
Maak van tevoren een aantal kaartjes met woorden erop in Bambiliaanse letters. De kinderen moeten dan raden welk woord er op de kaartjes staat.

Communicatiespelletjes

Laat de kinderen andere eenvoudige geheimschriften ontcijferen.

Geven/nemen

Dit is een net-alsof-spelletje. Doe of je bijvoorbeeld een hele zware bal in je handen hebt en gooi die naar een ander. Die ander moet de denkbeeldige bal opvangen met de bijbehorende bewegingen. Of geef een muisje door.

Kist versieren

De kinderen kunnen de speelkist nog verder versieren met allerlei vlaggetjes van andere landen. Dat kunnen fantasievlaggen zijn van niet bestaande landen. Ze kunnen ook de vlaggen tekenen van hun geboorteland.

Een kaartje sturen

Stuur een zieke of een jarige een kaartje, brief of e-mailtje. Het is een goed moment om eens aandacht te besteden aan de manier waarop in andere culturen verjaardagen worden gevierd.

Krant

De kinderen kunnen een krantje maken voor hun klasgenoten. Misschien kunnen ze er ook een stukje in zetten, geschreven met het Bambiliaanse alfabet.

Flessenpost

Er spoelt per flessenpost een bericht aan in geheimschrift. Laat de kinderen de boodschap uit de fles peuteren. Pas op dat de fles hierbij niet breekt. Daarna moeten de kinderen de boodschap ontcijferen en de opdracht uitvoeren die ze lezen.

Verkijken

Wat is er te zien in de verte? Maak aan een kant van de ruimte een opstelling met kleine voorwerpen. Laat de kinderen aan de andere kant van het lokaal kijken met een verrekijker om te ontdekken welke voorwerpen het zijn.

Blindegeleidehond

Van ieder tweetal is een kind geblinddoekt met de Scoutingdas. De ander leidt de 'blinde' langs een parcours veilig naar de overkant. Kun je op de ander vertrouwen?

Telefoon

Maak een telefoon van bekertjes en touw. Laat de kinderen proberen de boodschappen te verstaan die ze in het bekertje horen.

Doorfluisterspel

In een kring wordt een woord of zin doorgefluisterd. Wat heeft de laatste persoon gehoord?

Opkomst 4

Naar de jungle

De reiziger zet na binnenkomst de wijzer op het kompas op de rimboe. Hij vraagt de kinderen vandaag mee te gaan naar het grote oerwoud. Eerst vertelt hij een kort verhaal over Mowgli, het mensenkind dat door de apen opgevoed werd.

Uit de rugzak haalt hij de dassen, oude kranten, touwtjes, een sleutelbos, gips en verf.

Gevaar

In de rimboe kan het best gevaarlijk zijn met al die dieren. Daarom moeten de kinderen heel dicht bij elkaar blijven. Als er iets gebeurt, kunnen ze elkaar helpen. Elk kind krijgt een stukje touw en zoekt een vriendje uit met wie hij wil lopen.

De twee touwtjes moeten ze aan elkaar knopen zodat ze altijd bij elkaar blijven.

Die touwtjes kunnen ze niet zomaar aan elkaar knopen. Dit gaat met een echte Scoutingknoop: de platte knoop. Deze knoop kun je aanleren met knooptouwtjes

Als de kinderen de platte knoop kennen, krijgen zij die opgespeld, gemaakt van twee touwtjes.

Verkeersregels

In de rimboe zijn - net als thuis en op school - (verkeers-)regels. Het is goed hier aandacht aan te besteden in de vorm van een samenwerkingsspel zoals het overloopspel met kranten. Drie kinderen krijgen samen vier kranten. Op drie kranten staat een kind. De achter-

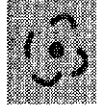
ste - lege - krant moeten ze naar voren doorgeven, zodat ieder kind een krant kan opschuiven. Zo kom je langzaam (of snel) aan de overkant. De kranten moeten natuurlijk heel blijven.

Rond het wolvenhol

De kinderen bouwen een hut waarin ze veilig kunnen verblijven als er gevaar dreigt. Laat ze overlopen van de ene hut naar de andere. Een van de leidinggevendenden is Shere Khan, de tijger. Hij probeert de kleine wolven te pakken als ze van de ene hut naar de andere lopen.

Je kunt ook met de hele groep een grote hut bouwen.

Bagheera

Bagheera is de hele stille zwarte panter. Hij sluipt door de rimboe zonder dat iemand hem ziet of hoort.

Laat een van de kinderen geblinddoekt op een gymnastiekbank zitten en wijs steeds andere kinderen aan die achter hem moeten plaatsnemen. Laat het geblinddoekte kind raden hoeveel kinderen er na verloop van tijd achter hem hebben plaatsgenomen.

Knutselen met Bagheera

In het jachtgebied van Bagheera kunnen de kinderen bijvoorbeeld:

- pootafdrukken maken in gips;
- hand- en voetafdrukken maken met verf op papier of in gips;
- vingerafdruk maken in hun paspoort; teen- of neusafdrukken zijn ook mogelijk maar gebruik alleen uitwasbare verf!

Sluipspel

Mowgli zit middenin de kring. Hij is geblinddoekt. Voor hem ligt een sleutelbos die een ander kind - een van de apen - moet gaan pakken. Hoe zachtjes kunnen de kinderen sluipen?

Opkomst 5

Naar Bambilië

De naald van het kompas wijst vandaag naar Bambilië. De reiziger vraagt of de kinderen met hem willen meegaan naar dat land van de Kabouters. Uit de rugzak haalt hij de dasen, zaadjes van tuinkers, kaarten met de windrichtingen erop, plastic flessen, watten, oude lappen, lege margarinekuipjes, potgrond, dennenappels, vogelzaad, (vouw-)blaadjes, rietjes en punaises.

Holdorp blijkt een prima vertrekpunt te zijn in Bambilië. Spelen als televisietikkertje, iemand is 'n niemand is 'm, inktvistikkertje, Chinese Muur en Hollandse Leeuwen zijn zeer geschikt voor het begin van de opkomst.

Windrichtingspel

Hang op de juiste plaatsen op het speelveld de kaartjes met de aanduidingen 'noord', 'oost', 'zuid' en 'west'. De kinderen moeten vanuit het midden naar de goede kaart rennen, nadat de speelleider een windrichting heeft geroepen. Introduceer daarna de tussenliggende windrichtingen noordoost, noordwest, zuidoost en zuidwest. Eventueel kun je daarna het spel spelen zonder dat de kaarten er hangen. Dat hangt natuurlijk sterk af van het niveau van de groep.

Waterzuivering

In Bambilië houden de mensen erg van schoon water. De rivier de Jocht dreigt te vervuilen. Laat de kinderen slootwater zuiveren in een zelfgemaakte zuiveringsfles. Gebruik hiervoor plastic flessen waar je de bodem uitsnijdt. Vul die fles bijvoorbeeld met watten, textiel en andere materialen die de kinderen voorstellen. Zet de fles ondersteboven in een beker en giet het slootwater er aan de bovenkant in. Is het water schoner geworden? Wat blijft er in de watten zitten?

Tuinkers zaaien

In de lege margarinekuipjes strooien de kinderen wat potgrond. Daarna zaaien ze de zaadjes van tuinkers. Dit moet wel een tijdje groeien en ook verzorgd worden. Misschien is het mogelijk de tuinkers in het klaslokaal van de kinderen achter te laten, zodat zij het gedurende de week zelf kunnen verzorgen.

Vogelvoer

De vogels in Bambilië zijn dol op zaadjes. Laat de kinderen voedsel voor vogels maken. Dat kan bijvoorbeeld door ze dennenappels in bijna gestold frituurvet te laten dompelen en dan door los vogelzaad te rollen. De dennenappel kan aan een boom worden gehangen.

Dierengeluidenspel

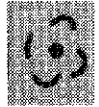
Enkele kinderen doen een dierengeluid na dat de rest moet raden. Andere mogelijkheid is dat de kinderen dierengeluiden horen van een cd of een cassettebandje. Wie kent de meeste dieren?

Windmolentje maken

Knip een (vouw-)blaadje vanuit de hoeken in tot halverwege naar het midden. Vouw de vier punten naar het midden. Prik de punaise door de vier punten en door het rietje en klaar is het molentje!

Sorteerspel

Wat hoort wel en wat hoort niet in een sloot? Leg verschillende materialen neer die de kinderen moeten sorteren. Bepaalde dingen horen wel in de sloot, zoals een plant, een vis, een boot, stenen en net. Andere dingen niet zoals blikjes en plastic. Het is goed om hier met de groep over te praten en ook over waar dat ongewenste afval wel thuishoort.

Opkomst 6 In het restaurant van Deng Poe Ha

De reiziger vraagt de kinderen vandaag mee te gaan naar het Land van Esta. Deng Poe Ha woont daar. Hij werkt in een restaurant.

Uit de rugzak haalt hij de dassen, blikjes drinken, waxinelichtjes en allerlei ingrediënten voor de bereiding van gerechten.

In de sloot - op de wal

Voor de kinderen naar het restaurant gaan, neemt de reiziger ze eerst even mee naar de Volderiarivier. Op die rivier komt een sloot uit. Iedereen moet goed weten waar het water van die sloot begint. Alle kinderen staan achter elkaar naast een lijn die op de grond is getrokken. Een touw op de grond kan dezelfde functie hebben. Aan de ene kant van de lijn is de wal, aan de andere kant de sloot.

Roept de spelleider 'Op de wal', dan moeten de kinderen met gesloten voeten op de wal springen. Roept hij 'In de sloot', dan springen ze weer over de lijn.

Zegt de spelleider 'Op de sloot' of 'In de wal', dan moet iedereen blijven staan. Dat zijn namelijk onuitvoerbare bevelen. Wie toch beweegt, is af. Wie blijft als laatste over?

Koken en bakken

Daarna gaan de kinderen lekker aan de slag met koken. Samen koken, bakken en braden, geeft veel plezier. Het resultaat is tastbaar en vormt meteen de beloning voor het werk. Het geeft de kinderen het gevoel dat ze zelf iets kunnen maken. Eventueel kun je de kinderen recepten in hun paspoort laten plakken of schrijven, zodat ze thuis ook iets kunnen maken.

Als de tuinkers van de vorige opkomst al genoeg is gegroeid, trakteer je iedereen natuurlijk op een beschuitje met zelf gekweekte tuinkers.

Je kunt de kinderen veel verschillende lekkernijen laten bereiden. Je hebt hier een oven, een elektrisch kookplaatje of gourmetstel voor nodig en allerlei ingrediënten.

Let goed op bij het voorbereiden van dit programma of het niet toevallig samenvalt met de ramadan. Voor sommige kinderen kan dat een probleem vormen. Vermijd het gebruik van vlees zodat ouders zich niet ongerust hoeven te maken of hun kind het eet of niet. Voor multiculturele kookideeën kun je kijken in het internationaal kookboek voor kinderen 'Durf je wel'. Kinderen hebben vaak zelf ook leuke ideeën. Vraag er eens naar!

Aan het eind van de opkomst kunnen de kinderen een kleurkopie krijgen van het insigne Kokkerellen om in hun paspoort te plakken.

Broodjes

Met een pak broodmix is dit gemakkelijk te doen.

Koekjes

Het recept voor zandkoekjes staat in veel kookboeken. Met speculaaskruiden ruikt het meteen heel erg 'naar december'.

Salade

Op een 'zilveren' schaalte kan elk kind, nadat de ingrediënten gezamenlijk zijn gesneden, zijn eigen salade versieren.

Soep

Eenvoudige soep uit een pakje hoeft niet duur te zijn. Met wat verse groenten erin, kom je een heel eind.

Cake

Laat de kinderen een plak cake versieren met slagroom, hagelslag, jam, smarties enz. Dat lukt ook met een eierkoek.

Vlaflip

Met yoghurt, vla en limonadesiroop maken de kinderen zelf een eenvoudige vlaflip.

Fruitsalade

Een fruitsalade maken ze door eerst allerlei vruchten te schillen, daarna te snijden en vervolgens met elkaar te mengen.

Pannenkoekjes

Pannenkoekjes bakken ze op een gourmetstel. Van hetzelfde beslag kun je ze ook poffertjes laten bakken. Geef ieder kind een blikje fris. Nadat ze het hebben leeggedronken, maak je met een blikschaar aan de zijkant een opening waardoor een waxinelichtje past. Zet het blikje ondersteboven, doe er een waxinelichtje in en steek dat aan. Vul het holletje dat nu naar boven gericht is met beslag nadat je er eerst een klein beetje bakboter hebt ingedaan. Als de ene kant van het poffertje gaar is, moeten de kinderen het keren. Het vereist wel wat geduld maar van het resultaat zijn de kinderen verrukt.

Tafel versieren

Heb je tijd over? Het is leuk om kinderen de tafel te laten versieren.

Echte kokskleding

Niet iedereen kan op hetzelfde moment bezig zijn met het bereiden van de gerechten. Laat de helft van de kinderen bijvoorbeeld eerst een koksmuts maken van een papieren rand met wit crêpepapier. Op de rand kunnen ze tekenen en kleuren. Andere mogelijkheden zijn: een placemat of een schort.

Opkomst 7

Helemaal anders

De reiziger neemt de kinderen vandaag weer mee naar het Land van Esta. Hij vertelt eerst wat bijzonderheden over het land. 'Wat je draagt, dat ben je', is de spreuk die steeds klinkt. In het Land van Esta ben je al een piraat als je een ooglapje voor je oog hebt. Of je bent een politiemann als je een blauwe pet op hebt.

De kinderen komen terecht in het geheimzinnige huis. Op de kompasroos staat bijvoorbeeld een geheimzinnige toegangsdeur van dat huis getekend.

Uit de rugzak haalt de reiziger de dassen, verkleedkleren en een schminkdoos.

De reiziger begint met een actief spel.

Landentikkertje

Een van de kinderen is tikker. Als je op tijd een land noemt, kun je niet getikt worden. Je moet dan stil blijven staan. Een ander kind mag je weer bevrijden door je aan te tikken.

Fantasie met je Scoutingdas

Wat kunnen de kinderen doen met hun Scoutingdas? Laat de kinderen hun das een andere functie geven, zodat zij op een fantasiepersoon gaan lijken. Om beurten mogen zij de bedachte persoon uitbeelden.

Beroepenraadspel

Op een kaartje krijgt een kind een bepaald beroep te zien of te lezen. Dit beroep moet hij uitbeelden, al dan niet met geluid. De rest van de kinderen moet het nagespeelde beroep raden. Mogelijke beroepen zijn kok, schipper, leeuwentemmer, piloot, bakker, badmeester, treinconducteur, tuinman, timmerman, boer, boekenschrijver, brandweerman, politiemann, meester/juffrouw, caissière, moeder, presentator van een tv-programma, buschauffeur.

Levensechte poppenkast

Maak een hele grote poppenkast waarin de kinderen zelf de poppenkastpoppen zijn. Iedereen verkleedt en schminkt zich. Nu kunnen ze levensecht poppenkast spelen! Geef ze eerst tijd om een verhaal te bedenken en voor te bereiden.

Schmink de kinderen, bijvoorbeeld als een piraat of een prinses. Informeer van tevoren of de kinderen geschminkt mogen worden.

Een gekleurde wereld

Bekijk de wereld eens door een andere bril. Gebruik hiervoor een kartonnen bril met gekleurd folie voor de glazen. Laat iedereen een eigen bril maken als het kan.

Opkomst 8 Sportief

Het is tijd om nog eens even in Bambilië op bezoek te gaan. In Holdorp zijn de bewoners erg sportief. De reiziger nodigt de kinderen uit om mee te doen aan de Bambiliaanse Spelen. Uit de rugzak haalt hij vandaag de dassen en allerlei sportattributen.

Verdeel de kinderen over een aantal subgroepjes. In deze subgroepjes strijden ze tegen elkaar op de sportonderdelen.

Sporten die ze kunnen beoefenen, zijn:

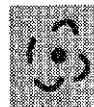
- hoogspringen
- verspringen
- bokspringen
- gewichtheffen
- balwerpen
- hardlopen

Na deze individuele sporten kun je ook nog een aantal teamsporten doen.

In Holdorp wint altijd iedere actieve sporter. Omdat de kinderen vandaag ook zo sportief waren, mogen ze voor zichzelf een medaille maken waarop een grote '1' komt te staan. Die medaille kunnen ze maken van crêpepapier en rondjes van wat steviger karton. Ze spelden de medaille op, hangen hem aan een lintje rond de nek of plakken hem in hun paspoort.

Op een oorkonde die ze mee naar huis krijgen, vermeld je hun prestaties bij ieder sportonderdeel.

Tenslotte krijgen ze het insigne Beweging, gekopieerd in kleur op papier om in hun paspoort te plakken.

Opkomst 9 Op reis

De reiziger nodigt de kinderen vandaag uit om mee te gaan naar het clubhuis van een echte Scoutinggroep. Uit de rugzak haalt hij de dassen en een aantal opdrachten voor een speurtocht.

De bedoeling is dat kinderen zien waar het echte Scoutingspel gespeeld wordt en hoe een clubhuis er nou eigenlijk uitziet.

Een speurtocht

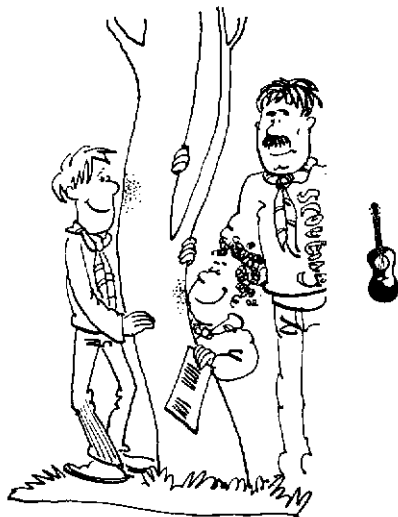
Om het extra spannend te maken, kan een speurtocht de groep - of kleinere groepjes - naar het clubhuis leiden.

Tochttechnieken die je kunt gebruiken:

- **Reukspoor.** Spuit bijvoorbeeld met een luchtverfrisser op hekjes e.d. zodat de kinderen de juiste route vinden. Denk eraan de geur pas vlak voor de start van de tocht te verspreiden, anders is hij niet meer te herkennen. Met een ui kun je ook een reukspoor uitzetten.
- **De klok slaat.** De wijzers van de klok laten zien in welke richting de groep moet lopen: de kleine wijzer geeft aan waar je vandaan komt, de grote wijzer geeft aan waar je naartoe moet.
- **De 'smile' kijkt de goede kant op.** De oogjes van de smile geven aan waar je naartoe moet. Kijkt hij naar links, dan moet je naar links, enz.
- **Touwtjesroute.** Aan de bomen hangen touwtjes die het spoor aangeven dat je moet volgen.
- **Kralenroute.** De kinderen krijgen een koordje mee waar diverse gekleurde kralen aan geregen zijn. Iedere kleur heeft zijn eigen betekenis. Bijvoorbeeld: blauw is linksaf, rood is rechtdoor, groen is rechtsaf. Bij iedere kruising moeten ze hun koordje raadplegen om de juiste richting te kiezen. Geef duidelijk aan in welke richting de kinderen het touwtje moeten gebruiken. Bijvoorbeeld: de witte kraal is het begin, de zwarte het eind van de tocht.

Het is leuk om vragen te verwerken in de tocht, bijvoorbeeld over opvallende zaken die de kinderen in de buurt tegenkomen. Eenmaal aangekomen bij het clubhuis van de Scoutinggroep kun je de kinderen een zoekopdracht geven. Op een vel papier staan afbeeldingen van voorwerpen die ze moeten zien te vinden. Wie heeft de voorwerpen het eerst allemaal weten te lokaliseren? Daarna is nog een korte activiteit in of rond het clubhuis mogelijk, zoals een balspel, een bosspel enz.

Denk aan de limonade!

Opkomst 10

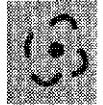
Met z'n allen

Vandaag wijst de kompasnaald naar de jungle. De reiziger nodigt de kinderen uit mee te gaan naar het gebied waar Mowgli woont. Uit de rugzak haalt hij de dassen, een bal, puzzelstukjes, en wat pioniertouwen.

Begin de opkomst met wat teamspelen waarbij de kinderen veel energie moeten leveren. Je kunt hiervoor teruggrijpen op eerdere succesnummers zoals dweilhockey, estafettes, emmerbal, Hollandse Leeuwen, Chinese Muur, voetbal in tweetallen met armen aan elkaar vastgehaakt, enz.

Puzzelstukjes zoeken

In de rimboe zijn puzzelstukjes verstopt. Alle puzzelstukjes hebben verschillende kleuren op de achterkant. Iedere subgroep zoekt uitsluitend de stukjes van de 'eigen' kleur. Als een groepje alle stukjes heeft, moeten de kinderen de eigen puzzel in elkaar zetten.

Lianenestafette

In de rimboe hangen veel lianen. Daarmee kun je heel goed over de rivier komen. Knoop een eerste touw vast aan een boom of een paal. Ieder kind van een groepje moet nu zijn touw aan een volgend touw bevestigen met een correcte platte knoop. Welke groep doet dat in de kortst mogelijke tijd? En zijn er geen 'oude wijven' gebruikt?

Schoenendans

De speelleider staat in het midden en draait een touw laag over de grond rond. Aan het eind van het touw bevestigt hij een schoen of iets dergelijks.

Op een teken komen de kinderen die in de kring staan een meter naar voren, zodat ze op moeten springen als het touw langskomt. Wie het touw raakt, is af.

Zweeds slagbal

Een partij staat in het veld, de andere partij is aan slag. Van de slagpartij gooit een kind de grote bal in het veld. Daarna rent hij zo snel mogelijk rondjes om zijn eigen partijgenoten. De veldpartij probeert de bal zo snel mogelijk te pakken en over de hoofden van alle veldspelers naar achteren door te geven. Op het moment dat de achterste veldspeler de bal op de grond stuitert, moet de slagman stoppen met rondjes rennen.

Als alle kinderen van de slagpartij aan de beurt zijn geweest, is het wisselen. Tel alle punten per partij bij elkaar. Welke partij scoort de meeste punten?

Uitnodiging

Nog maar twee bijeenkomsten, dan is Scouting in de Verlengde Schooldag alweer afgelo-

pen. De laatste bijeenkomst wordt een hele feestelijke. Dan gaan de kinderen met z'n allen naar de Scoutinggroep in de buurt om daar allerlei leuke dingen te doen. Vandaag maken ze een uitnodiging voor de juffen en meesters, broertjes, zusjes, vaders en moeders en alle vriendjes uit de buurt. Iedereen mag naar de laatste bijeenkomst komen en dat kan iedereen lezen in de zelfgemaakte uitnodiging. Stel de tekst van de uitnodiging zelf op en kopieer die voor ieder kind. Laat op het papier voldoende ruimte voor versiering.

Opkomst II Samen

De reiziger vertelt dat de kinderen met hem mogen meereizen naar Dolfijneneiland. Uit de rugzak haalt hij de dassen, oude lappen en lakens, wasknijpers, Om wat stoom af te blazen, doen de kinderen eerst een erg luidruchtig spel.

Storm op zee.

Verdeel de groep in tweeën. Groep A neemt plaats in het midden van het speelveld. Verdeel groep B nogmaals in tweeën. De twee subgroepen B nemen plaats aan weerszijden van groep A op ongeveer een meter of vier afstand.

De spelleider geeft de kinderen van de ene subgroep een woord. Dat woord moeten ze overschreeuwen naar hun ploeggenoten aan de andere kant van 'de oceaan'. Maar het stormt nogal hevig. De kinderen van groep A mogen de longen uit hun lijf schreeuwen om te voorkomen dat de boodschap aan de andere kant wordt verstaan. Hierna wisselen de kinderen van positie.

Welke groep heeft de minste tijd nodig om een boodschap over te schreeuwen? Zorg dat iedereen een keer aan de beurt komt voor zenden en ontvangen.

Schipbreuk

Helaas is het schip gestrand bij een onbewoond eiland. Laat de kinderen onderkomens bouwen van de lappen en lakens. Ze gebruiken de wasknijpers om deze te bevestigen. Kinderen vinden het heel leuk om in dit onderkomen nog wat te mogen spelen. Misschien kunnen ze in hun eigen strandhut limonade drinken.

Hoi Boer

In hun hut kunnen ze ook een kaartspel doen. Verdeel alle kaarten. Ieder kind heeft nu een even groot stapeltje voor zich. Om beurten draaien ze de bovenste kaart van hun stapel en leggen die op de stapel in het midden.

- Bij een joker moet iedereen opstaan.
- Bij een aas moet iedereen gaan staan en de rechterhand op schouder van de buurman leggen.
- Bij een heer moet iedereen staan en zijn rechterhand in de lucht steken.
- Bij vrouw moet iedereen gaan staan en zijn handen op zijn hoofd leggen.
- Bij een boer moet iedereen gaan staan en roepen: "Hoi boer!"

Wie het laatst reageert, krijgt de stapel kaarten van het midden. Wie het eerst zijn kaarten kwijt is, heeft gewonnen.

Opruimen

Om de kinderen heel stil te laten opruimen, kun je dat onderdeel van de opkomst opnemen met de cassetterecorder. Welke groep ruimde helemaal zonder geluid op?

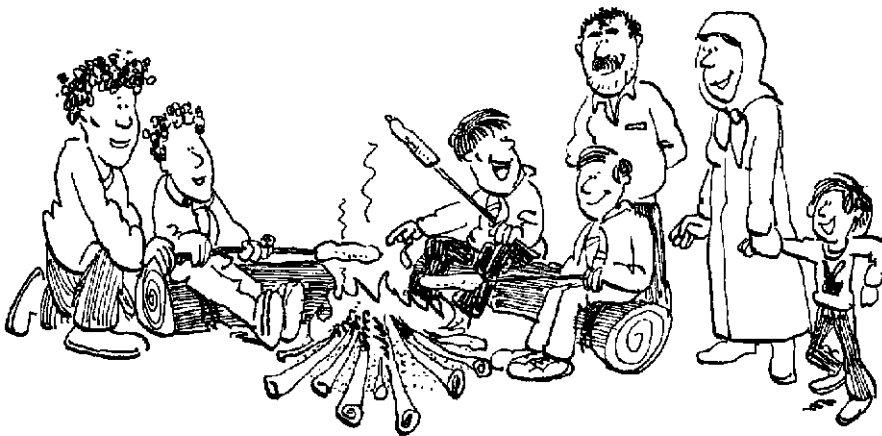
Een heel groot contrast met het eerste spel.

Opkomst 12

Feest!

Vandaag gaan de kinderen naar het land van Scouting. Uit de rugzak haalt de reiziger natuurlijk de dassen. Vandaag is het de laatste bijeenkomst. De reiziger vindt het jammer, dat er daarna geen 'Scouting in de Verlengde Schooldag' meer is. Maar hij wil er voor de laatste keer nog even een groot feest van maken. Iedereen die zin heeft om mee te gaan, is uitgenodigd.

De ouders

Richt je nadrukkelijk tot de ouders. Heet ze bij binnenkomst persoonlijk welkom. Leg uit wat ze deze laatste opkomst kunnen verwachten en wat hun rol eventueel kan zijn. Bedank ze na afloop hartelijk en geef ze eventueel informatiemateriaal mee over Scouting en je groep.

Postenspel

In het clubhuis van de Scoutinggroep in de buurt krijgen alle kinderen een stempelkaart waar verschillende posten op getekend zijn.

Enkele voorbeelden voor postenspelen zijn:

- Brood bakken boven een kampvuur of koekjes bakken.
- Zelf een muziekinstrument maken van een met erwten gevulde wc-rol of platgeslagen kroonkurken aan een ijzerdraadje.
- Limonade drinken en koekhappen.
- Parachutespel. Met een echte parachute of een grote doek kun je leuke spelletjes doen: allemaal de parachute bij de rand vasthouden en dezelfde bewegingen maken, een bal laten bewegen op de parachute, enz.
- Marshmallows bakken boven een waxinelichtje.
- Een brandende kaars uitschieten met een waterpistool.

Je kunt ook enkele succesnummers uit eerdere opkomsten verwerken in het postenspel.

Organiseer het postenspel zo, dat de kinderen zelf de volgorde bepalen. Als een post bezet is, gaan zij naar een andere post en kunnen zij later terugkomen. Zo kan iedereen zijn eigen volgorde en tempo bepalen.

Het is belangrijk leerkrachten en ouders in te zetten. Zij kunnen de activiteit op een post leiden of met groepjes kinderen meelopen langs de posten. Zelf meedoen aan de activiteit is natuurlijk ook mogelijk.

Aan het einde van de bijeenkomst krijgen de kinderen hun paspoort mee, eventueel voorzien van een foto die je bij een eerdere opkomst hebt gemaakt. Ook mogen ze de das meenemen.

Spreek van tevoren af dat iemand van de Scoutinggroep wervingsmateriaal uitdeelt aan de kinderen en/of hun ouders. Nodig de kinderen uit om een of meer opkomsten van de Scoutinggroep bij te wonen. Laat de tijd tussen deze afsluitende bijeenkomst en die opkomst niet te lang zijn. Dan is de kans het grootst dat de kinderen daadwerkelijk terugkomen.

Het is handig als je zelf aanwezig bent bij de opkomst waarvoor de kinderen worden uitgenodigd. Ze kennen er dan al iemand en voelen zich sneller op hun gemak.

Achtergrond

Het project 'Scouting in de Verlengde Schooldag' startte in 1998. De financiële ondersteuning kwam van het ministerie van VWS. Eind 2001 stopte het project. In oktober 2000 verscheen de eerste brochure met achtergrondinformatie en het spelprogramma. De uitgave die je nu in de hand hebt, is een gewijzigde en uitgebreide versie van die eerste brochure. Hij is mede gebaseerd op de uitgave 'Salaam Scouting' uit 2000. Dat spelaanbod kun je gebruiken voor het spelen van Scouting met kinderen van allochtone afkomst.

Scouting in de Verlengde Schooldag is bedoeld voor kinderen van scholen in achterstandswijken. In de praktijk van het project betekende dit dat veel deelnemers van allochtone afkomst waren. Daarbij sluit Salaam Scouting goed aan.

In het boek 'Salaam Scouting' wordt gewerkt met kleuren. In de islamitische geloofsachtergrond hebben al die kleuren een eigen betekenis. Zonder dat al die betekenissen en kleuren in deze uitgave over de Verlengde Schooldag genoemd staan, zijn de begrippen die erbij passen wel steeds gebruikt. Op die manier komen alle waarden die bij Scouting ook van belang zijn aan de beurt.

Het programma van 'Scouting in de Verlengde Schooldag' is voor de eerste keer uitgevoerd in het voorjaar van 1998 op de Pandaschool in Utrecht voor vijftien allochtone kinderen. Het programma besloeg twaalf weken. Twee maanden na deze afsluiting kregen de kinderen de gelegenheid om op een zaterdagmiddag mee te doen aan een middag van de Baracuda Zeeverkenners. Hier kwamen zes kinderen uit de groep van de Verlengde Schooldag en twee vriendjes. Het was een hele geslaagde middag waarin al heel snel de kinderen van de Scoutinggroep en de Verlengde-Schooldagkinderen vrolijk door elkaar heen speelden. Eén kind is daarna lid van de groep geworden.

In het najaar van 1998 is er een tweede ronde op een andere school gedaan. Ook hier was een groep enthousiaste kinderen. Ook van deze groep waren enkele kinderen erg geïnteresseerd om naar Scouting te gaan, maar geen van de kinderen is uiteindelijk lid geworden van de Scoutinggroep.

Een impressie van een opkomst die plaatsvond tijdens het project, lees je hieronder.

Na schooltijd gebeurt het...

Het is donderdagmiddag, kwart over drie. De bel gaat. De schooltijd is voorbij en de kinderen van de Da Costaschool mogen naar huis. De jassen, rugzakjes en fietsen verdwijnen uit het schoolbeeld. Een kleine groep kinderen uit de groepen 5 en 6 blijft hangen op het speelplein.

In de kantine van de school bespreken drie mensen van Scouting intussen de laatste details van hun programma voor die middag: een speurtocht naar het clubhuis van Scoutinggroep Baracuda en spelletjes. Om 15.30 uur roepen ze de kinderen bij elkaar en delen ze Scoutingdassen uit: de Verlengde Schooldag begint!

Tijdens het kringgesprek blijkt al dat de groep druk is en moeite heeft te luisteren naar de uitleg. "Iedere groep is weer anders", vindt Evelien van Scouting. "In deze groep is regelmatig strijd tussen een aantal kinderen. Dat is niet altijd gemakkelijk. Maar ik vind het hartstikke leuk om de kinderen nieuwe spelletjes en nuttige dingen te leren. En ook de kinderen zijn heel enthousiast."

De twaalf kinderen zijn verdeeld in drie groepjes. Ze hebben al snel door hoe ze hun weg aan de hand van een plattegrond en een 'gezichtenroute' moeten vinden.

"Hier moeten we naar links, hè juf?" vraagt Dilara. Redouan kijkt ook even op de kaart en neemt het voortouw naar links.

Soms moet de 'juf' de kinderen helpen goed te kijken. Om de beurt mogen ze een stukje de weg wijzen. Aan het slot van de speurtocht worden de Scoutingdassen blinddoeken, geven de kinderen elkaar een hand en leidt een van hen – uiteraard zonder blinddoek – de groep. In het clubhuis krijgen de kinderen een rondleiding en uitleg over Scouting van Fred, de voorzitter van de Scoutinggroep. "We gaan regelmatig op kamp en zitten veel op het water. We hebben groepen van alle leeftijden."

"Maken jullie ook een kampvuur?", wil Wesley weten. Natuurlijk, en de kinderen gaan dat zelf ook nog doen in een volgende bijeenkomst. De anderhalf uur vliegen voorbij en is het tijd om terug te lopen. "Jammer dat we geen tijd meer hebben voor een spelletje", zucht Marissa. Bij terugkeer op school doen de kinderen samen een afscheidsritueel en gaan vervolgens naar huis. Terug naar de tv, de computer of de straat, want dat is voor de meesten de 'normale tijdsbesteding'.

"Dit is veel leuker. Van mij mag het wel elke dag!", roept Marissa nog terwijl ze wegholt. De evaluatieformulieren worden ingevuld. En natuurlijk 'even bijkomen'. Sabien: "Het is heel anders dan de – voornamelijk autochtone – kinderen bij Scouting. Je hebt te maken met andere culturen en dus ook andere waarden en normen. Soms is taal een probleem. Dat is altijd even aftasten. Maar ze zijn even enthousiast en leergierig."

En terwijl de laatste leerkrachten het schoolgebouw verlaten, keert de rust weer op het schoolplein. Weer een Verlengde Schooldag voorbij!

Scouting en allochtone kinderen

Nog niet veel allochtone kinderen zijn lid van Scouting. Ze komen wel eens kijken, maar niet veel meer dan dat. Kennelijk mist Scouting op een of andere manier de aansluiting met deze doelgroep. Hiervoor is het van belang dat leidinggevendenden van Scouting kennismaken met deze doelgroep. Het uitvoeren van programma's in de Verlengde Schooldag is hiervoor een mooie gelegenheid.

Betrokkenen

Bij de Verlengde Schooldag zijn de volgende personen betrokken: kinderen, leidinggevendenden van een Scoutinggroep, de schoolcoördinator Verlengde Schooldag en de ouders. De schoolcoördinator is een van de leerkrachten die verantwoordelijk is voor de coördinatie en het goed verlopen van de verschillende programma's van de Verlengde Schooldag op de school. Bij vragen over de school, over kinderen of als er dingen niet naar wens gaan, is de schoolcoördinator het aanspreekpunt. Ook is het mogelijk om rechtstreekse contact te hebben met de desbetreffende groepsleerkracht(en).

Het is niet altijd mogelijk contact te leggen met de ouders. Soms worden kinderen van school opgehaald na afloop van de bijeenkomst van de Verlengde Schooldag. Dan kun je een woordje met de ouders wisselen. Het is goed om ouders op de hoogte te houden van de dingen die zijn gebeurd tijdens de bijeenkomsten. Dit kan bijvoorbeeld door producten van die opkomsten mee te geven, maar ook door de ouders uit te nodigen voor het bijwonen van de laatste bijeenkomst.

Contacten met de school

Bij de voorbereiding en de uitvoering van het programma 'Scouting in de Verlengde Schooldag' is het heel belangrijk dat er een goede onderlinge communicatie is.

Een aantal aandachtspunten hierbij:

- Werk met een groep die minimaal uit acht, maximaal uit twaalf kinderen bestaat.
- Geef duidelijke informatie vooraf aan de kinderen, zodat de ouders weten wat de kinderen gaan doen. De kinderen hebben dan ook geen te hoge verwachtingen van de opkomsten. Vermeld bijvoorbeeld dat er niet elke week kampvuur is, dat er geen hutten worden gebouwd in het bos en dat er geen abseilbanen zullen zijn e.d.
- Let op de verhouding jongens/meisjes. Als er te veel jongens of teveel meisjes zijn, kan dat een belemmering vormen bij de uitvoering van het programma.
- Overweeg eventueel om met meisjes of jongens apart te werken. Informeer bij de school hoe men hier over denkt.
- Zorg dat je een namen van de kinderen hebt voor de eerste bijeenkomst
- Maak afspraken over de ruimte waar je het programma uitvoert. Let goed op de

(on-)mogelijkheden van de ruimte. Een speellokaal of ander groot lokaal is handig. Kan het speelplein ook gebruikt worden bij mooi weer?

- ⊙ Vraag wie er aanwezig is op school en waar je die persoon kunt vinden.
- ⊙ Maak afspraken over de begeleiding van de kinderen als ze de school verlaten om bijvoorbeeld naar het nabijgelegen Scoutingclubhuis te gaan. Het is aan te bevelen dat er dan iemand van de school meegaat.
- ⊙ In welk opzicht kan de school ondersteunen wat materiaal betreft? Het is handig om hier afspraken over te maken.
- ⊙ Vraag waar bezems, stoffer en blik en dweilen te vinden zijn, zodat je de speelruimte netjes kunt achterlaten.
- ⊙ Maak afspraken over evaluatiemomenten met de schoolcoördinator.
- ⊙ Maak afspraken met de klassenleerkracht om opmerkingen over de kinderen door te nemen. Je kunt dan ook bespreken of het programma aanslaat bij de kinderen en waar je eventueel kunt bijsturen.
- ⊙ Vraag of er schoolregels zijn. Je kunt de kinderen daar dan aan houden.
- ⊙ Wissel telefoonnummers uit met de schoolcoördinator. Als een bijeenkomst niet kan doorgaan door bijvoorbeeld ziekte van de leidinggevenden, moet je dat tijdig melden, zodat de kinderen niet voor niets staan te wachten. Misschien kunnen de kinderen dan een briefje meekrijgen voor thuis.
- ⊙ Maak een goede planning van de data van de middagen van de Verlengde Schooldag. Vallen deze data niet samen met vakanties of religieuze feestdagen waarop de kinderen vrij zijn?
- ⊙ Schrijf je ervaringen van de opkomsten in een map en geef die wekelijks aan de klassenleerkracht(-en). Het is prettig als leerkrachten hierin ook reacties schrijven. Zo is de map een goede verbinding tussen jou en de leerkracht(-en).

Omgaan met de kinderen

'Scouting in de Verlengde Schooldag' is een Scoutingprogramma en het is op school. Toch is het anders dan de opkomsten van Scouting op zaterdag en het is ook geen school. Er zijn allerlei verschillen. Om te beginnen zijn de kinderen na een lange schooldag moe en kunnen ze zich vaak niet goed meer concentreren. Dat is heel wat anders dan wanneer je in het weekeinde een groep fitte Welpen hebt. Bovendien zijn de kinderen niet bekend met Scouting. Het is nieuw voor ze, misschien zijn ze daardoor meer opgewonden.

Bij Scoutinggroepen zijn heel veel gewoontes, waarden en normen vanzelfsprekend. Voor deze kinderen is dat helemaal niet het geval. Hieronder staan wat tips die van pas kunnen komen bij het werk in de Verlengde Schooldag:

- Begin met een activiteit waarbij de kinderen zich kunnen uitleven.
- Hou je instructies kort.
- Laat je bij de uitleg van een spel nog niet verleiden in te gaan op reacties van kinderen. Laat ze pas na het spel commentaar leveren. Sommige kinderen vinden bij voorbaat niets leuk en blijken achteraf toch veel plezier in het spel te hebben gehad.
- Blijf heel consequent in het hanteren van de regels.
- Leg de activiteit stil wanneer het gedrag van de kinderen negatief is, laat ze rustig ergens gaan zitten en bespreek het negatieve gedrag.
- Komt het tot een conflict, dan kun je het kind apart zetten, het mag dan even niet meedoen. Als je het kind op de gang zet, heb je er echter geen controle meer over. Als er een echt probleem is, kun je het kind beter even naar de coördinator van de school of naar de klassenleerkracht laten gaan. Die kan er dan mee praten.
- Voorkom ordeproblemen door een ijzersterke voorbereiding. Zijn er desondanks kinderen die een te sterke negatieve invloed op de groep hebben, maak ze dan duidelijk dat ze daarmee de andere kinderen duperen.
- De gouden tip voor een leuke en ordelijke middag: zorg eerst voor structuur en duidelijkheid. Wees direct en doortastend, de kinderen verwachten dat van je. Het gaat er niet om dat ze je aardig vinden, maar dat je een goed programma biedt.
- Per school en per groep kunnen zich grote verschillen voordoen in het niveau van de kinderen, in de mate waarin ze zich kunnen concentreren, hoe druk ze zijn, enz. Realiseer je dat het een tweede keer weer heel anders kan zijn dan de eerste keer dat

je het programma uitvoert.

- Zorg ervoor dat je overzicht houdt over de kinderen. Ga bij speluitleg staan en laat de kinderen zitten.
- Blijf consequent.
- Werken in groepjes brengt vaak meer rust dan een activiteit met alle kinderen tegelijk.
- Laat de kinderen iets maken dat ze mee naar huis kunnen nemen. Als een kind dat perse niet wil, dring er dan niet op aan maar bewaar het in de kist of geef het een plekje in de klas.

Werken met allochtone kinderen

Als autochtone Nederlander ben je misschien geneigd alle allochtone kinderen over een kam te scheren. Je baseert je dan op beschikbare kennis en (voor-)oordelen. Er zitten echter hele grote culturele verschillen tussen bijvoorbeeld Turkse, Marokkaanse, Chinese en Antilliaanse kinderen. Jij kent al die verschillen misschien niet en dat hoeft ook niet, als je je er maar van bewust bent dat ze er zijn. Bij het interpreteren van het gedrag van kinderen moet dat altijd in je achterhoofd zitten.

Op een 'zwarte' school zie je dat kinderen uit een bepaald land elkaar vaak opzoeken. Ouders hebben vaak contact, zien elkaar bij activiteiten, in de moskee of kerk, zijn soms in een organisatie verenigd. Dit kan in een groep bij de Verlengde Schooldag spanningen geven.

Toch zijn er wel een paar dingen te zeggen die vaak voor allochtone kinderen gelden:

- Bij veel allochtone kinderen zie je - meer dan bij Nederlandse kinderen van die leeftijd - een grote afstand tussen de jongens en de meisjes. Het samenstellen van gemengde groepjes is niet altijd eenvoudig. Op school zijn zij het echter ook gewend, dus bij de Verlengde Schooldag hoef je er ook weer niet echt een punt van te maken.
- De rolpatronen van jongens en meisjes zijn vaak anders dan je in Nederland gewend bent. Zo worden jongens uit zuidelijke landen vaak meer aangemoedigd om stoer gedrag te vertonen en niet bang te zijn. Ook hier geldt: er is geen regel voor alle allochtone kinderen, maar wees je steeds bewust dat het van invloed kan zijn.
- Let op of er broers of zusjes in je groep zitten. Het oudere kind zorgt vaak voor het jongere. Probeer ze zoveel mogelijk bij elkaar weg te houden en geef aan dat jij voor de jongere zorgt. Zo kan de oudste ook spelen. Nog beter is voorkomen dat dit gebeurt.

Materiaal

Bij iedere opkomst in deze brochure staan suggesties voor materialen die je kunt gebruiken. Het is altijd handig te kunnen beschikken over een voorraad materiaal waaruit je kunt putten als je tijdens een opkomst plotseling andere mogelijkheden ziet. De volgende materialen komen eigenlijk altijd van pas:

- limonadebekers
- theedoeken
- koektrommel met koekjes
- verbandtrommel, met o.m. pleisters en jodium
- Bres-spelenboek
- kopieervoorbeelden
- dassen
- paspoorten
- kompasroos met Rimboe, Bambilië, Land van Esta en Dolfijneneiland
- gekleurd en wit A4-papier
- potloden HB
- doosjes stiften
- uitwasbare kinderlijm
- puntenslijpers
- gummetjes
- scharen
- nietmachine
- nietjes
- perforator
- rol vuilniszakken
- stapeltje oude kranten
- ballonnen
- grote bal (niet te zwaar)
- kleine ballen
- plakband
- crêpetape
- punaises
- bolletje dun sisaltouw

- splitpennen
- kleine paperclips
- dikke stiften in enkele kleuren
- elastiekjes
- speldjes
- dobbelstenen
- wasknijpers
- schoolbordkrijt / stoepkrijt in verschillende kleuren
- bolletje wol
- satéprikkers
- plastic opbergbakjes
- doosje lucifers of een aansteker
- waxinelichtjes

Literatuurlijst

Alle uitgaven van Scouting Nederland voor deze doelgroepen zijn geschikt: Handboek leiding Bevers, Handboek Kabouters, Handboek Esta's, Handboek Welpen, Handboek Dolfijnen, Bamboek, Rimboeboek, Het Land van Esta, Doeboek Esta's.

- **Salaam Scouting**
Scouting Nederland Leusden
- **Aan het eind van de regenboog**
Scouting Nederland, Leusden
- **Multicultureel Scouten**
Scouting Nederland, Leusden
- **Multicultureel spelen in je groep**
Scouting Nederland, Leusden
- **Koken kent geen grenzen**
Scouting Nederland, Leusden
- **BRES Spelenboek**
Velthuis, C., BRES Soesterberg, 1983
- **Na schooltijd gebeurt het...**
Verlengde schooldag in Utrecht,
Gemeente Utrecht, Dienst
Maatschappelijke Ontwikkeling, april
2001
- **Matbak al sigar al sahl al tadir**
Kinderkookboek, Martina Rigal,
ISBN 19779042237

Andere hulpbronnen

Bij het Landelijk servicecentrum van Scouting Nederland kun je terecht met vragen over het programma van Scouting in de Verlengde Schooldag,
tel. (033) 496 09 11.

Bij onderstaande adressen kun je vragen naar namen en adressen van mensen uit voor jou belangrijke doelgroepen.

- **Amsterdam Centrum Buitenlanders**
Westermarkt 6, 1016 DK Amsterdam
tel: (020) 627 94 60
- **Meander**
Postbus 570, 2400 AN Alphen a.d. Rijn
tel: (0172) 49 51 41
- **Stichting Buitenlandse Werknemers Rijnmond,**
Maasstraat 11, 3016 DB Rotterdam
tel: (010) 433 19 11
- **Multiple Choice**
Postbus 1166, 1940 ED Beverwijk
tel: (0251) 22 91 67

- **Reg. Centr. Buitenlanders Dordrecht**
Wijnstraat 158-160, 311 BZ Dordrecht
tel: (078) 613 87 22
- **Multicultureel Instituut Utrecht**
Bemuurde Weerd WZ 4,
3513 BH Utrecht
tel: (030) 231 38 33
- **Forum**
Postbus 201, 3500 AE Utrecht
tel: (030) 297 43 21
- **Osmose**
Kastanjelaan 51, 6828 GJ Arnhem
tel: (026) 352 34 20
- **Palet**
Willemstraat 59, 5611 HC Eindhoven
tel: (040) 235 99 99
- **Allochtonen Steunpunt Flevoland**
Postbus 194, 8200 AD Lelystad
tel: (0320) 24 42 59
- **Symbiose, unit minderheden**
Postbus 5086, 6130 PB Sittard
tel: (046) 420 80 00
- **Steunpunt Welzijn Fryslân**
Postbus 298, 8901 BB Leeuwarden
tel: (058) 234 85 00
- **Sprong**
Postbus 2266, 9704 CE Groningen
tel: (050) 577 01 01
- **Steunpunt Minderheden Overijssel**
Wierdensestraat 39C, 7607 GE Almelo
tel: (0546) 54 20 20
- **Regionale Steunfunctie Allochtonen ZHW**
Televisiestr 2r, 2525 KD Den Haag
tel: (070) 381 81 32

Trefwoordenregister

Bambilië	17, 22, 26, 31	overeenkomst	12
bijlagen	49	paspoort	19, 36
contributie	8	programma	12, 15
culturele uitwisseling	7	ramadan	28
dassen	15, 18	reiziger	15
doelstelling	10	school	8, 10
Dolfijneneiland	17, 20, 34	schoolcoördinator	39
jungle	17, 24, 33	sluitingsritueel	16
Land van Esta	17, 30	sociale vaardigheden	10
literatuurlijst	45	stappenplan	9
materiaal	13, 43	taakverdeling	11
materiaalkist	18, 23	werkplan	11
openingsritueel	15	wervingsmateriaal	34
ouders	8, 36, 39		

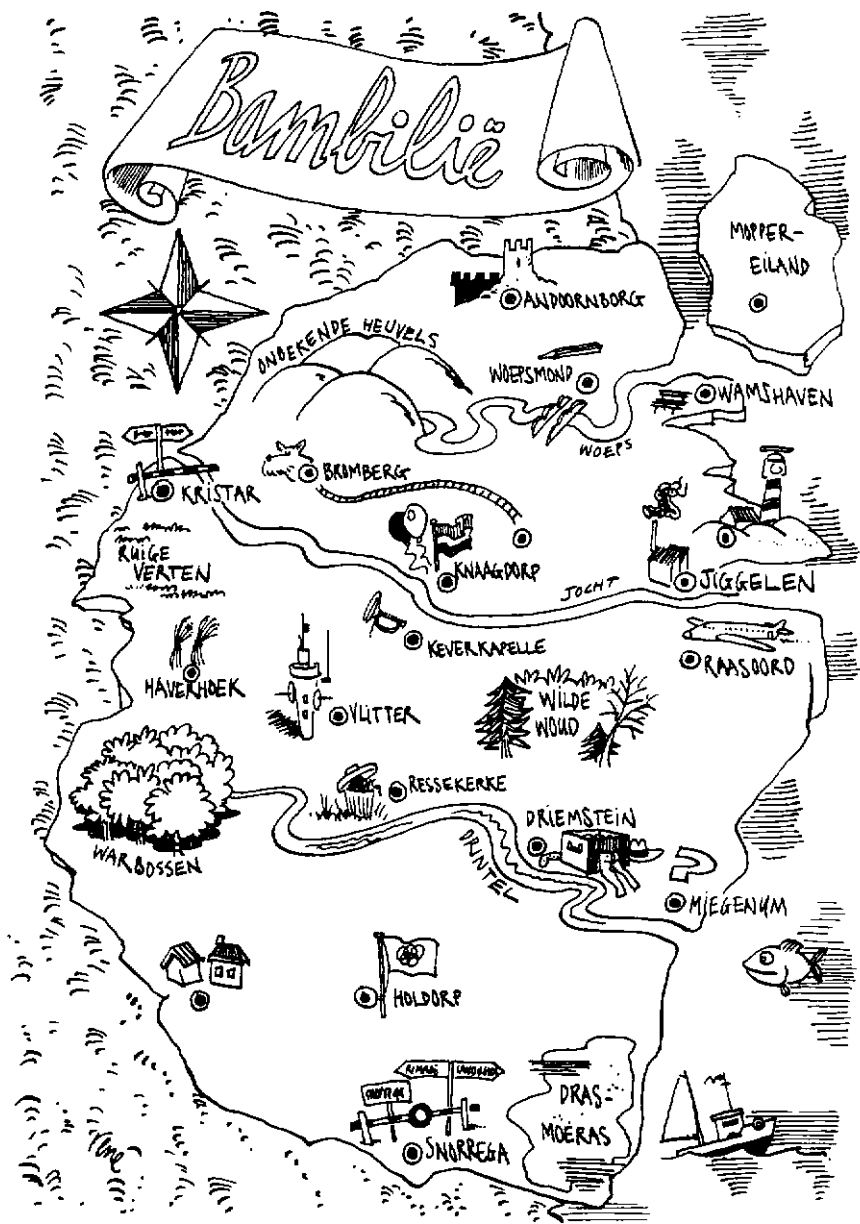

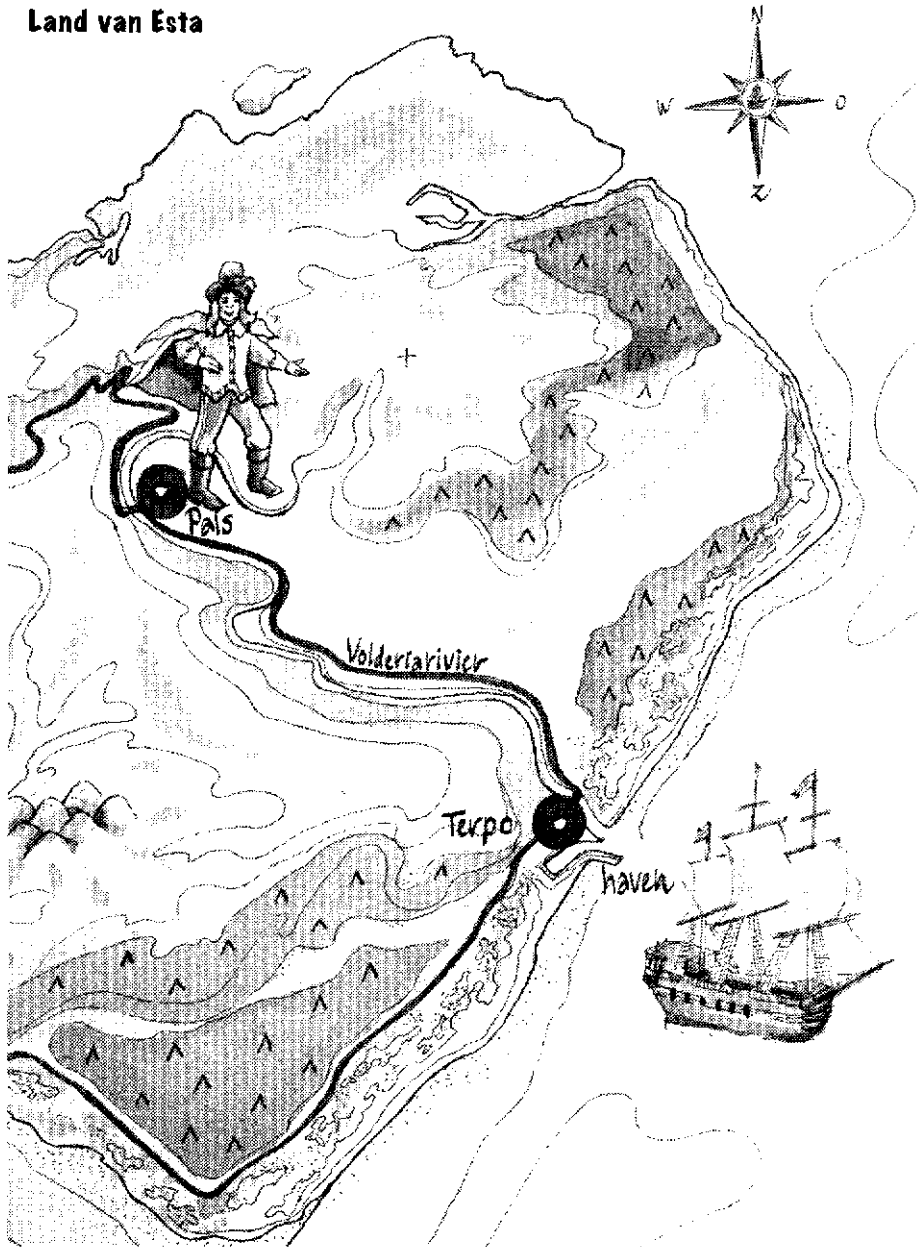
Bijlagen

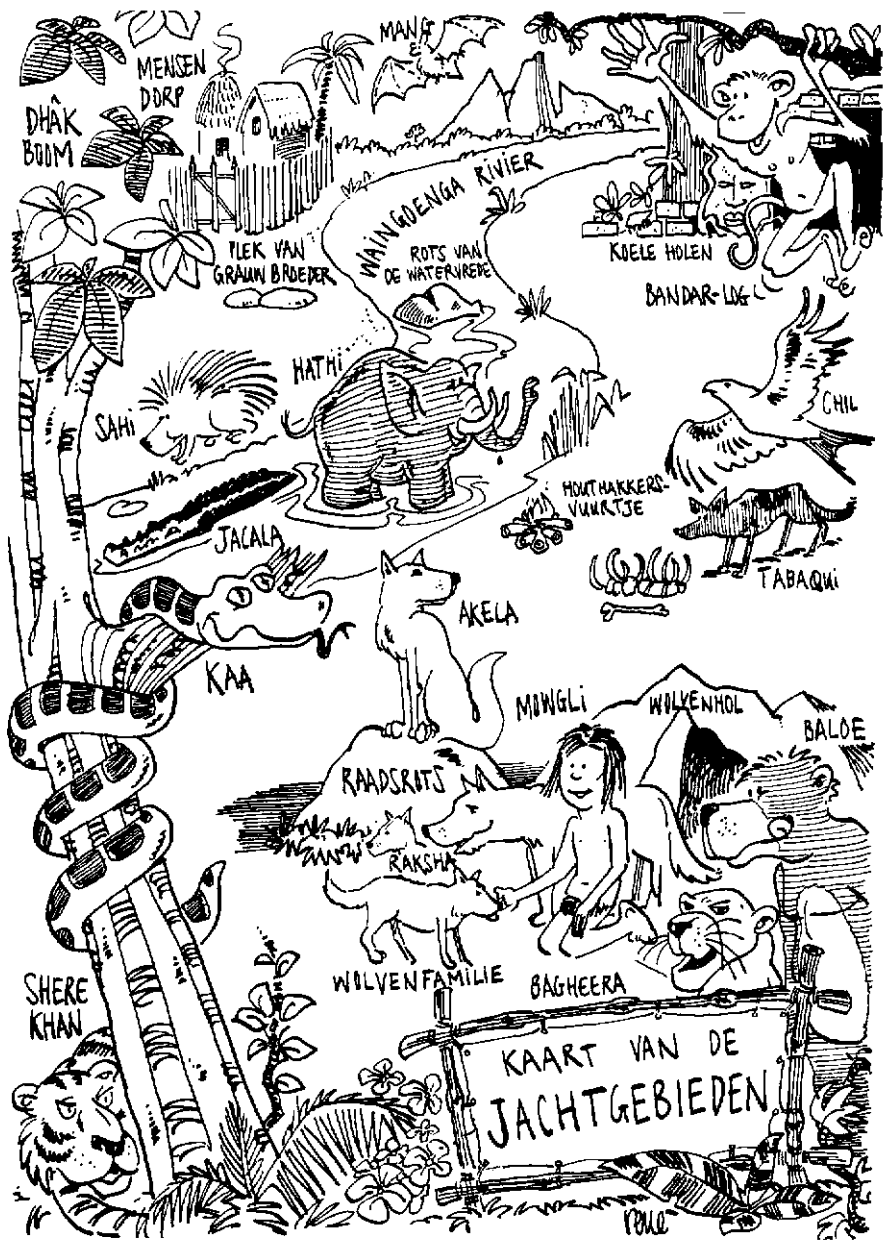
- Landkaart Dolfijneneiland
- Landkaart Bambilië
- Landkaart Land van Esta
- Landkaart Rimboe
- Paspoort

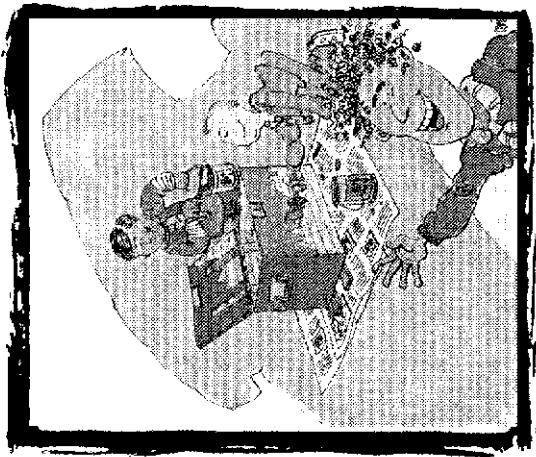
Land van Esta

Paspoort →

Scouting

VSD

Scouting

• Landelijk Bureau Scouting Nederland • Lantkiaan 5 • 3833 AM Leusden

• Telefoon (033) 496 09 11

Scouting

Paspoort →

Lengte _____

Kleur ogen

Kleur haar

Leeftijd _____

School _____

Zit bij de _____

groep _____

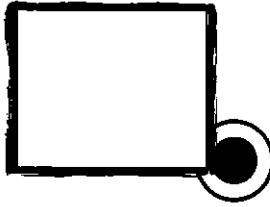
Naam _____

Geboortedatum _____

Geboorteplaats _____

Jongen Meisje

Vingerafdruk

Handtekening

Bambilaans alfabet

- = appel
- = boom
- = cent
- = domino
- = eend
- = fles
- = golf
- = hark
- = iglo
- = jas
- = kat
- = limonade
- = maan

- = naald
- = oog
- = pijl
- = o
- = raam
- = ster
- = trap
- = uil
- = vlag
- = wiel
- = X
- = ijsje
- = zon

???

Stempelkaart

